

УДК 378.811.1

Устименко О. М.,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри методики викладання іноземних мов й інформаційно-комунікаційних технологій,
Київський національний лінгвістичний університет,
ustymenko@knlu.edu.ua

ПРОЕКТНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ І КУЛЬТУР У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПАРАДИГМИ

У статті обґрунтовано актуальність дослідження питання формування в майбутніх учителів іноземних мов і культур проектної компетентності як важливого складника їхньої професійно-методичної компетентності. Розглянуто засадничі чинники, що зумовлюють необхідність негайного розв'язання окресленої наукової проблеми в контексті сучасної освітньої парадигми. До них віднесено соціальне замовлення українського суспільства на вчителів, готових і здатних методично коректно організувати іншомовну проектну діяльність учнів, відсутність системної професійно-методичної підготовки майбутніх учителів іноземних мов і культур до організації проектної діяльності школярів, брак у галузі методики навчання іноземних мов і культур наукових праць з теорії та практики формування в майбутніх учителів проектної компетентності як невід'ємного складника їхньої професійно-методичної компетентності. Проектну компетентність майбутнього вчителя іноземної мови і культури визначено як його інтегративну професійно-методичну особистісну якість, що ґрунтується на готовності і здатності впроваджувати проектне навчання іноземної мови і культури в закладі загальної середньої освіти, а саме: планувати, прогнозувати, організувати, реалізовувати, координувати й аналізувати процес і результати навчальної іншомовної проектної діяльності учнів. Новітні зміни у вітчизняній освітній парадигмі покликані сприяти розбудові системи проектного навчання як наскрізної підготовки школярів до інноваційної, проектно-дослідницької діяльності задля розв'язання особистих життєвих, професійних і соціальних проблем, організації їхнього самовизначення та самоосвіти протягом усього життя. Сучасний учитель проектного навчання має вміти формувати в учнів проектну компетентність – готовність і здатність, за умови наявності мотивації, організувати власну проектну діяльність задля розв'язання навчальних проблемних завдань.
Ключові слова: учитель іноземних мов і культур; проектна компетентність; професійно-методична компетентність; проектна технологія; проектне навчання.

Устименко О. М.,

кандидат педагогических наук, доцент,
доцент кафедры методики преподавания иностранных языков и
информационно-коммуникационных технологий,
Киевский национальный лингвистический университет,
ustymenko@knlu.edu.ua

ПРОЕКТНАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ И КУЛЬТУР В КОНТЕКСТЕ СОВРЕМЕННОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПАРАДИГМЫ

В статье обосновывается актуальность исследования вопроса формирования у будущих учителей иностранных языков и культур проектной компетентности как важной составляющей их профессионально-методической компетентности. Рассматриваются основополагающие факторы, обуславливающие необходимость незамедлительного решения обозначенной научной проблемы в контексте современной образовательной парадигмы. К ним относятся социальный заказ украинского общества на учителей, готовых и способных методически корректно организовывать иноязычную проектную деятельность учащихся, отсутствие системной профессионально-методической подготовки будущих учителей иностранных языков и культур к организации проектной деятельности школьников, недостаточное количество в области методики обучения иностранным языкам и культурам научных работ по теории и практике формирования у будущих учителей проектной компетентности как неотъемлемой составляющей их профессионально-методической компетентности. Проектная компетентность будущего учителя иностранного языка и культуры определяется как его интегративное профессионально-методическое личностное качество, которое базируется на готовности и способности проводить проектное обучение иностранному языку и культуре в среднем общеобразовательном учреждении, а именно: планировать, прогнозировать, организовывать, реализовывать, координировать и анализировать процесс и результаты учебной иноязычной проектной деятельности учащихся. Новаторские изменения в отечественной образовательной парадигме призваны способствовать построению системы проектного обучения как сквозной подготовки школьников к инновационной, проектно-исследовательской деятельности для решения личностных жизненных, профессиональных и социальных проблем, организации их самоопределения и самообразования в течение всей жизни. Современный учитель проектного обучения должен уметь формировать у учащихся их проектную компетентность – готовность и способность, при условии наличия мотивации, организовывать свою проектную деятельность с целью решения учебных проблемных заданий.
Ключевые слова: учитель иностранных языков и культур; проектная компетентность; профессионально-методическая компетентность; проектная технология; проектное обучение.

Ustyenko, Olga,

Doctor of Pedagogy, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Foreign Language
Teaching Methods, Information and Communication Technologies,
Kyiv National Linguistic University,
ustyenko@knl.u.edu.ua

PRE-SERVICE FOREIGN LANGUAGE AND CULTURE TEACHERS' PROJECT COMPETENCE WITHIN THE CONTEMPORARY EDUCATIONAL PARADIGM

The article substantiates the relevance of research studies devoted to the issue of building pre-service foreign language and culture teachers' project competence as an integral part of their professional methodological competency. The main factors that determine the necessity of immediate solving of the outlined scientific problem within the contemporary educational paradigm are considered. These factors are as follows: 1) the existing in Ukraine social demand for well-qualified project-based teachers who will be ready and able to provide methodologically correct foreign language project-based learning of their students; 2) the lack of purposeful and systematic methodological preparation of pre-service foreign language and culture teachers for providing project-based learning in Ukrainian schools; 3) the lack of profound scientific studies in the field of teaching methods of foreign languages and cultures that would thoroughly investigate theory and practice of building pre-service teachers' project competence as an important component of their professional methodological competency. The project competence of a pre-service foreign language and culture teacher is defined as his/her integrative professional methodological personal quality based on readiness and ability to implement project-based foreign language and culture learning in general secondary education schools, namely: to plan, forecast, organise, implement, coordinate, and analyse the process and the outcomes of students' project-based foreign language learning. The latest changes in the Ukrainian national educational paradigm are intended to contribute to the development of the project-based education system as a cross-cutting preparation of students for innovative, problem-based, project-based, and research-based activities in order to teach them to solve their personal, professional, and social problems, to organise their self-determination and self-education throughout their lives. A modern project-based teacher should be able to develop students' project competence – their readiness and ability, on the assumption of motivation, to organise their project work to solve educational problem tasks.

Key words: foreign language and culture teacher; project competence; professional methodological competency; project-based method; project-based learning.

Постановка проблеми. Фундаментальні трансформації в українській державній освітній політиці, що відображені в таких документах, як Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013), Закон України «Про вищу освіту» (2014), Концепція «Нова українська школа» (2016), Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні (2016), Концепція розвитку педагогічної освіти (2018), по-

в'язані з новітнім періодом модернізації вітчизняної освіти. Сьогодні глобальні та українські освітні реформи покликані забезпечити докорінне і системне оновлення не лише середньої освіти, але й змісту і методики професійної підготовки та розвитку педагогів. Сучасний учитель має орієнтуватися насамперед на принципи педагогіки партнерства й дитиноцентризму, навчаючи і виховуючи всебічно розвинену особистість, здатну до критичного мислення, плідної співпраці з іншими людьми, інноватора, здатного змінювати навколишній світ [22; 35]. На національному рівні запроваджено перехід до інноваційних технологій розвивального, концентрованого на учневі навчання, до особистісно орієнтованої моделі освіти [19].

Таким чином, організація освітньо-виховного процесу за новими вітчизняними парадигмами передбачає застосування особистісно-діяльнісного, диференційованого, інтегративного, міжпредметного, проблемного, пошуково-дослідницького, проектного, ігрового, інтерактивного, групового, творчого, рефлексивного підходів. З-поміж головних завдань реформування – створення в Новій українській школі мотивувального освітнього середовища, у якому формуються важливі практикоорієнтовані компетентності учнів, необхідні для їх успішної самореалізації в житті.

Розбудова Нової української школи супроводжується суттєвими змінами всіх складників освіти, кардинальною перебудовою взаємовідносин між учасниками освітньо-виховного процесу. Учитель для учня – уже не ментор і всезнаючий оракул, а партнер і фасилітатор, який створює комфортну навчальну атмосферу, у цікавій формі знайомить школярів із новим матеріалом, через співпрацю з однокласниками організовує активну навчальну, у тому числі самостійну, діяльність учнів.

Важливий аспект новозмін пов'язаний з визначенням умінь, які рівнозначно і наскрізно забезпечуються навчальним потенціалом кожної освітньої галузі. «Спільними для всіх ключових компетентностей є такі вміння, як читання з розумінням, вміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами» [19]. Це *ключові вміння 21-го століття* («the 4Cs of 21st century skill») – кри-

тичне мислення (critical thinking skills), спілкування (communication skills), співпраця (collaboration skills), творчі вміння (creativity skills) [28; 29; 33; 36; 38; 41], на розвиток яких орієнтуються освітяни багатьох країн світу.

Багаторічний зарубіжний досвід показує, що вміння 21-го століття і ключові компетентності найефективніше формуються, якщо в освітньому процесі використовується *проектна технологія* [29; 33; 36; 37; 40], яка, завдяки своїм особливостям, інтегрує цілу низку дидактичних підходів [13; 15; 23], актуальних сьогодні, та сприяє підвищенню якості освіти, що, власне, і є метою кожної освітньої реформи. Проектне навчання ґрунтується не лише на компетентнісному і проектному підходах, але й на комплексній сукупності особистісно-діяльнісного, диференційованого, міжпредметного, проблемно-пошукового, дослідницького, ігрового, інтерактивного, групового, творчого, презентативного та рефлексивного підходів. Проектне навчання за характером є розвивальним, діяльнісним, особистісно-орієнтованим, диференційованим, суб'єкт-суб'єктним, міждисциплінарним. Слід особливо наголосити, що проектна організація освітньо-виховного процесу передбачає не інтеграцію фактичних знань, а їх використання, не отримання готових знань, а самостійне здобуття нових знань. Проектна технологія є універсальною, оскільки може застосовуватися на будь-яких рівнях освіти і легко адаптується для вивчення всіх без винятку навчальних дисциплін [14, с. 9], адже «формування проектної діяльності учнів як психологічного новоутворення необхідне для озброєння його універсальним умінням розв'язання найрізноманітніших проблем, в тому числі й освітніх» [17, с. 42]. Тому не дивно, що саме проектна технологія визначається ядром педагогіки 21-го століття [34, с. 5] і стає освітньою метатехнологією.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У зв'язку з викладеним вище питання професійно-методичної підготовки сучасного *вчителя проектного навчання*, в тому числі іноземних мов і культур (ІМіК), убачається казуальним. Аналіз стану розробленості цієї проблеми продемонстрував, що за останні три десятиліття багато вітчизняних і зарубіжних учених-методистів досліджували різні аспекти впровадження проектної технології навчання іноземних мов як школярів, так і студентів, у тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (В. Ф. Аітов, Е. Г. Арванітопуло, Ю. Г. Безвін, Е. В. Бурцева,

М. Ю. Бухаркіна, О. С. Віноградова, В. К. Гульгуден, І. В. Дубко, І. О. Зимня, М. О. Ільяхов, О. В. Кіршова, А. В. Конишева, В. В. Копилова, Н. Ф. Коряковцева, Н. О. Кочетунова, Л. В. Кудрявцева, О. В. Львова, О. М. Мойсеєва, Л. І. Палаєва, О. Д. Пахмутова, Н. С. Петрищева, О. Л. Піпченко, Т. М. Покусаєва, Є. С. Полат, Я. В. Попова, І. М. Степанова, Я. В. Тараскіна, О. Б. Тарнопольський, В. В. Титова, В. В. Черних, О. М. Шульгіна, М. Н. Abdullah, L. Q. Allen, G. H. Beckett, R. Ellis, A. Finch, I. Fragoulis, D. L. Fried-Booth, S. Gaer, M. Gibbes, M. M. Grant, S. Haines, S. Hedges, V. L. Holmes, M. Houghton, T. Hutchinson, I. Lee, M. Legutke, G. S. Levine, M. R. Moulton, D. Moursund, J. Railsback, R. Ribé, M. Simkins, M. A. Smith, T. Slater, F. Stoller, N. Vidal, D. Willis, J. Willis та ін.). Низка дослідників-педагогів вивчали проблеми формування професійно орієнтованої проектної компетентності майбутніх фахівців у різних галузях (А. П. Болотович, А. Д. Григор'єв, Т. М. Коржавіна, Н. В. Матяш, Л. Л. Нікітіна, А. В. Нікуліна, І. О. Осадча, В. С. Павлова, О. М. Сергеев, І. С. Тулохонова, Л. М. Тухбатуліна, Т. М. Щеглова та ін.). Питання використання проектного підходу і проектної технології в професійній підготовці майбутніх педагогів порушувалися в дисертаційних роботах Т. А. Ашурової, В. Г. Веселової, Н. О. Газової, М. В. Елькіна, Г. А. Забеліної, О. В. Зосименко, А. М. Ковтунової, І. В. Корякіної, М. Л. Лаврова, С. Л. Мельнікова, Н. П. Несговорової, І. М. Смирнової, І. М. Степанової, О. М. Фещенко та ін. Проектна діяльність як спосіб формування методичних умінь майбутніх учителів іноземних мов розглядалася в дисертаціях Ж. С. Фріцко та Д. О. Старкової. Проектній, а точніше, проектувальній компетентності (розвитку вмінь педагогічного і методичного проектування освітньо-виховного процесу) майбутнього педагога, вчителя-предметника присвятили свої наукові праці О. А. Баранов, Н. А. Бреднева, Ю. А. Володіна, О. В. Воробйов, В. В. Гарднер, Г. О. Демакова, Л. О. Долматова, З. С. Жиркова, К. С. Задорін, В. В. Лушків, І. М. Пацека, К. О. Потапова, К. О. Смагіна, Г. П. Суходимцева, Н. В. Топіліна, А. П. Тряпціна, Л. А. Філімонюк, К. С. Черкасова, О. В. Чернобай, Р. Н. Шарафутдінов, Н. О. Яковлева та ін. Проектна компетентність, а саме здатність майбутніх педагогів до виконання дослідницько-проектних робіт і готовність до планування, організації та координації проектної діяльності учнів досліджувалися в ди-

сертаційних роботах, наукових монографіях, статтях і посібниках з педагогіки, підготовлених І. С. Гонтаренко, С. Б. Гуліянц, Е. Ф. Зеєр, Л. В. Івановою, І. А. Левіною, Н. В. Матяш, Н. Ю. Пахомовою, Т. О. Парфьоновою, Г. О. Сараєвою, П. В. Смірновим, М. А. Ступницькою, О. В. Усок. Такі західні зарубіжні автори, як J. Bastian, P. C. Blumenfeld, W. Emer, M. English, T. S. Fougler, K. Frey, H. Gudjons, B. Hackl, D. Hänsel, J. H. Helm, N. Nixon, L. Katz, M. Knoll, F. Kost, J. S. Krajcik, H.-J. Lee, J. D. Lehman, T. Markham, R. W. Marx, J. R. Mergendoller, C. P. Miller, M. Patton, G. Petri, L. J. Polman, J. Ravitz, E. Soloway, J. W. Thomas, T. Vander Ark, H. S. Wrigley та ін., за останні три десятиліття зробили вагомий внесок у теорію і практику проектного навчання та педагогічної підготовки викладачів до використання проектної технології в освітньо-виховному процесі. Однак проблема формування **проектної компетентності як невід’ємного складника професійно-методичної компетентності вчителя ІМіК** все ще залишається поза увагою науковців у галузі методики навчання ІМіК.

Отже, метою цієї статті є обґрунтування актуальності дослідження проблеми формування в майбутніх учителів ІМіК проектної компетентності в світлі сучасної освітньої парадигми.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як відомо, Концепція «Нова українська школа» не оминула іншомовної освіти – уміння спілкуватися іноземними мовами входять до складу ключових компетентностей і вмінь 21-го століття [12, с. 14]. Такі визначальні риси **проектного навчання ІМіК**, як цілковита орієнтованість на потреби учня, урахування його особистісно-значущої пізнавальної мотивації, групова взаємодія школярів, суб’єкт-суб’єктні, партнерські взаємовідносини між учителем та учнями, фасилітативна функція вчителя, наявність проблемно-пошукового завдання, спрямованого на досягнення матеріального особистісного кінцевого продукту як результату іншомовної самостійної навчально-пізнавальної, інформаційно-дослідницької, конструктивно-практичної, творчої діяльності учня, розвиток навчальної автономії та креативності школяра, розвиток його навчально-стратегічної компетентності, міжпредметність та інтегративність, автентичність (реальність) змісту навчання, взаємопов’язане використання всіх видів іншомовної мовленнєвої діяльності, опосередковане використання іноземної мови, тобто включення процесу засвоєння іноземної мови в

реальну інформаційно-освітню, проектно-дослідницьку та соціально-культурну діяльність, розвивально-формульвальний характер контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів [4, с. 127–135], найповніше відповідають сьогоднішнім викликам, що стоять перед вітчизняною шкільною іншомовною освітою.

Проектна технологія допомагає створювати збалансоване навчальне середовище, у якому інтегруються іншомовна комунікація та розв’язання інформаційно-дослідницьких проблемних завдань задля розвитку творчого потенціалу школярів. Завдяки іншомовній проектній діяльності учень опиняється в ситуації реального використання іноземної мови; увага з лінгвістичного компонента переміщується на змістовий, зосереджується не на мові, а на проблемі, що сприяє усвідомленню цілей та можливостей вивчення ІМіК, включенню процесу оволодіння нею в творчу продуктивну діяльність школяра. Адже, як відомо, метою навчання є не вивчення системи іноземної мови, а іншомовна мовленнєва діяльність як засіб міжкультурної взаємодії. Оскільки предметом мовленнєвої діяльності є думка, а мова – це засіб формування й формулювання думки, навчання іноземної мови за проектною технологією найкраще «переносить акцент з різних вправ на активну мисленнєву діяльність учнів, яка потребує для свого оформлення володіння певними мовними засобами» [18, с. 5]. Освітній процес при цьому будується не за логікою навчального предмету і не з погляду пріоритету навчального матеріалу, а за логікою діяльності, яка має особистісний смисл для школяра і підвищує його мотивацію, тобто в аспекті розвитку особистості учня, виходячи з його інтересів і здібностей [1, с. 68; 26, с. 328–329]. Використання проектної технології на уроках іноземної мови може перетворити їх у «дискусійний, дослідницький клуб, в якому розв’язуються справді цікаві, практично значущі та доступні для учнів проблеми з урахуванням культури країни і за можливості на основі міжкультурної взаємодії» [18, с. 5].

Проблемно-дослідницька проектна діяльність учнів, починаючи з першого класу, передбачена новими вітчизняними державними освітніми документами [9], у тому числі з іноземних мов [5]. **Іншомовну проектну діяльність учнів** ми, слідом за іншими вченими (Е. Г. Арванітопуло, М. Ю. Бухаркіна, І. О. Зимня і Т. Є. Сахарова, О. В. Кіршова, В. В. Копилова, Н. Ф. Коряковцева, Є. С. Полат, І. М. Степанова, Я. В. Тараскіна, О. Б. Тарнополь-

ський, В. В. Титова, В. В. Черних, G. H. Beckett, D. L. Fried-Booth, S. Haines, T. Hutchinson, M. Legutke і Н. Thomas, R. Ribé і N. Vidal, F. Stoller та ін.), розглядаємо як творчу навчально-пізнавальну іншомовну комунікативну діяльність, проблемну за формою подання навчального матеріалу, практичну за способом його використання, інтелектуально навантажену за змістом і самостійну за характером здобуття знань, формування навичок та розвитку вмінь і стратегій. Відповідно, проектне навчання іноземних мов полягає в організації іншомовної проектної діяльності школярів – їхньої навчально-пізнавальної самостійної роботи з виконання серії послідовно побудованих іншомовних дослідницьких проектів (комплексів проектних вправ і завдань), що становитимуть індивідуальні освітні траєкторії учнів.

Очевидно, що для здійснення проектної діяльності школярі мають володіти **проектними вміннями**, а саме: самостійно формулювати проблеми в результаті вивчення проблемних ситуацій (проблематизація), визначати цілі проектної діяльності (цілепокладання), поетапно планувати проектну діяльність, формулювати завдання та очікувані результати, визначати терміни виконання проектної роботи, виконавців (планування), організувати і покроково здійснювати проектну діяльність задля досягнення поставлених цілей (реалізація), публічно презентувати і захищати результати навчального проектування (презентація), аналізувати результати проектної діяльності щодо їх відповідності поставленим цілям (рефлексія). Закономірно постає питання про необхідність **формування в учнів проектної компетентності – готовності і здатності, за умов наявності мотивації, організувати власну проектну діяльність задля розв'язання проблемних завдань**. Перш ніж запроваджувати навчальне проектування, школярів слід навчити аналізувати різноманітні проблемні ситуації, виокремлювати й конкретизувати проблеми, використовувати технологію проектування для пошуку способів розв'язання проблем, а також сформувати в них рефлексивні вміння для критичного оцінювання результатів проектної діяльності. При цьому слід ураховувати, що завдання з формування учнівської проектної компетентності мають реалізовуватися на різних рівнях, з різним ступенем складності, відповідно до вікового періоду: наприклад, три рівні проектного навчання [17] – для початкової, основної і старшої школи.

Зазначені виклики висувають високі вимоги до вчителя іноземної мови: він має бути не лише

творчим і майстерним фахівцем у своїй галузі, але й повинен володіти новітніми освітніми технологіями і формами роботи [8]. Зважаючи на окреслені вище роль і місце проектної технології, яка, вочевидь, більше не може вважатися факультативним або додатковим методом навчання, та навчального проектування в підвищенні якості української шкільної освіти, сучасний вчитель має бути готовим до впровадження проектного навчання, організації проектно-дослідницької діяльності своїх учнів. Для цього вчителю необхідно оволодіти проектною технологією і вміти застосувати її в освітньо-виховному процесі, у тому числі в позакласній роботі.

Цілком логічним убачається, що проблема формування проектної компетентності школярів має розв'язуватися через формування нового і важливого складника професійно-методичної компетентності вчителя – його **проектної компетентності**, яка визначається як готовність і здатність педагога планувати, прогнозувати, організувати, реалізовувати, координувати й аналізувати навчальну проектну діяльність учнів [2, с. 8]. Проектна компетентність учителя передбачає, що його діяльність спрямована як на нього самого, так і на учнів, і, відповідно, характеризується готовністю до організації та реалізації проектування професійної проблеми, що спонукає до пошуку способів її розв'язання, та вмінням організувати проектну діяльність учнів, добирати і розробляти навчальні проекти для розв'язання конкретних освітніх завдань і координувати через нього самостійну роботу школярів [16]. Таким чином, «проектна компетентність вчителя в процесі її розвитку являє собою інтегративну професійно-особистісну якість, що базується на проектних знаннях, особистому досвіді проектної діяльності та орієнтуванні на ціннісному ставленні до неї, виражає інноваційний характер професійної компетентності педагога і забезпечує творчий стиль його професійно-педагогічної діяльності» [3, с. 12].

Необхідно визнати, що в останні роки використання проектної технології в навчанні різних дисциплін, у тому числі іноземної мови, набуває популярності – серед педагогів зростає кількість прихильників проектної методики. Однак часто під проектною роботою та проектом учителі-практики все ще розуміють різні шкільні заходи (наприклад, тиждень англійської мови) або створення якогось об'єкта (наприклад, класного альбому) [18, с. 3], або ж завдання для учнів з під-

готовки презентації на задану тему та ін. У кращих випадках учителі намагаються самостійно оволодіти проектною технологією, відвідуючи тематичні професійно-методичні майстер-класи, семінари, вебінари, конференції тощо.

Вивчення сучасного стану підготовки проектного вчителя іноземної мови показує, що наразі в Україні в межах підготовки майбутніх учителів ІМіК у закладах вищої освіти, так само як і в системі перепідготовки і підвищення кваліфікації, не приділяється достатньо уваги проблемі формування проектної компетентності вчителя ІМіК. Як відомо, наша країна приєдналася до процесу встановлення новітніх освітніх стандартів, реалізованих у низці європейських документів з мовної освіти [30; 31; 32; 39], у яких, слід зазначити, формуванню вмінь 21-го століття, зокрема вмінь і стратегій продуктивної співпраці в проектній роботі з розв'язання проблемних завдань, організації та реалізації групової проектної діяльності в іншомовному спілкуванні, приділено певну увагу і наведено відповідні ілюстративні дескриптори. Крім того, у європейських документах зазначається про доцільність застосування в освітньому процесі з іноземних мов проектно-дослідницьких та інтерактивних видів роботи, підкреслюється важливість навчання майбутніх учителів розробляти навчальні проекти, а також планувати і виконувати власні професійно-методичні проектні роботи. В одній зі шкал для самооцінювання в Європейському портфелі для майбутніх учителів іноземних мов у розділі, присвяченому організації самостійного навчання учнів, конкретизуються такі методичні вміння впровадження проектного навчання: «1. Я вмію планувати й проводити проектну роботу відповідно до визначених цілей та завдань. 2. Я вмію планувати й організовувати міждисциплінарну проектну роботу самостійно або в співпраці з іншими викладачами. 3. Я вмію допомагати учням приймати рішення на різних етапах проектної роботи. 4. Я вмію допомагати учням аналізувати їхню проектну діяльність (вести щоденники, журнали тощо). 5. Я вмію допомагати учням правильно готувати презентації результатів проектної роботи. 6. Я вмію оцінювати процес і результати проектної роботи, залучаючи учнів до оцінювання» [31, с. 47]. Проте в пілотній типовій освітній програмі підготовки українських майбутніх учителів англійської мови (2015) [11] навіть не згадується про формування проектних умінь учнів та проектної компетентності вчителя, котрі, як визначалося вище, мо-

жуть і мають вважатися одними з базових у досягненні сучасних освітніх стандартів. Аналіз вітчизняних теоретичних підручників та практичних посібників з методики навчання ІМіК для студентів бакалаврату також засвідчив, що професійно-методичній підготовці майбутніх учителів ІМіК до організації проектної діяльності учнів увага фактично не приділяється: у досліджених підручниках і практикумах відсутні навчальні матеріали та завдання з оволодіння технологією проектного навчання ІМіК.

Між тим у нещодавно запропонованому Міністерством освіти і науки України «Проекті програми незалежного тестування для вчителів початкової школи закладів загальної середньої освіти» (2018) [20] сформульовано вимоги до сформованості професійних компетентностей сучасного вчителя, з-поміж яких називаються знання і вміння використання таких технологій, як ігрова, проблемного навчання, розвивального навчання, інтерактивна, проектна, розвитку критичного мислення. У документі акцентується практичне володіння вчителями педагогікою партнерства, а саме вміння застосовувати технології, методи, форми і засоби навчання задля забезпечення партнерської взаємодії учнів та вчителя під час освітнього процесу. Згідно з цією програмою вчитель має знати етапи проектної діяльності, методи та прийоми роботи учнів на кожному етапі проекту, у тому числі через ігрову діяльність, а також уміти формулювати проблемні питання, організовувати евристичні бесіди та навчальні діалоги зі школярами, планувати проектні заняття. Крім того, у програмі приділено увагу знанням та вмінням учителя здійснювати формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів, а саме застосовувати критерії, засоби та інструменти контролю, моніторингу й діагностики, які характерні для проектного навчання, наприклад, спостереження, портфоліо, вербальне оцінювання («має значні успіхи», «демонструє помітний прогрес», «досягає результату з допомогою вчителя», «ще потребує уваги і допомоги» [20]) тощо.

Вимоги, окреслені в Програмі програми незалежного тестування для вчителів початкової школи [20], корелюють зі змістом «Типової освітньої програми для закладів загальної середньої освіти» (2018) [24], «Типової освітньої програми початкової освіти» (2018) [25] та «Модельної навчальної програми для 1-го класу та навчально-методичних матеріалах» (2018) [6], у яких зазначається, що організація навчально-пізнавального процесу

в Новій українській школі базується на проблемно-пошуковому підході, передбачає широке використання в освітньому процесі проблемних ситуацій і дослідницьких завдань, організацію проектної діяльності школярів, їх залучення до групової творчої співпраці з міжпредметного синергетичного проектування. Прикметно, що в Модельній програмі [6] тематичний зміст навчання представлений у вигляді переліку проблемно-дослідницьких питань, так званих *driving questions*, добре відомих з педагогічної таксономії Бенджаміна Блума (1956). Такі питання не мають однозначних відповідей, викликають інтерес, потребують творчого підходу до вивчення навчального матеріалу і спонукають учнів до дослідницько-проектної діяльності, критичного осмислення зібраної інформації, допомагають їм формулювати відповіді, формувати власне розуміння на основі самостійно виконаного пошуку і дослідження різних ідей, зіставляти, синтезувати й аналізувати здобуті факти.

Отже, вітчизняні освітні програми скеровані на досягнення здобувачами освіти ключових компетентностей, визначених Державним стандартом початкової освіти (2018), і насамперед умінь 21-го століття. Таким чином, виникає потреба в розбудові системи проектного навчання як наскрізної підготовки учнів до інноваційної, проектно-дослідницької діяльності для розв'язання особистих життєвих, професійних і соціальних проблем, організації їхнього самовизначення та самоосвіти протягом усього життя. Відповідно, можна стверджувати про існуюче сьогодні соціальне замовлення українського суспільства на вчителів, готових і здатних організувати проектну діяльність учнів, в тому числі з ІМіК.

Слід зауважити, що останні зміни вимог до вчителів ІМіК сприяли організації на початку 2018 року пілотних короткострокових очно-заочних тренінгів з підвищення кваліфікації вчителів англійської, німецької, французької та іспанської мов у початковій школі [27], організованих Міністерством освіти і науки України спільно з Британською Радою, Кембриджським університетом, Інститутом Гете, Посольством Франції та вітчизняними інститутами післядипломної педагогічної освіти, де вчителів забезпечують необхідними теоретичними і практичними матеріалами та навчають використовувати сучасні методи і засоби навчання іноземних мов молодших школярів. Головна увага приділяється інтегративному, діяльнісному, ігровому, інтерактив-

ному підходам, змішаному навчанню, прийомам і стратегіям формування вмінь аудіювання, читання, письма, критичного мислення, застосуванню мультимедійних засобів, плануванню уроків, оцінюванню навчальних досягнень учнів, інклюзивній освіті, рефлексії вчителя. У наказі Міністерства освіти і науки України «Про затвердження змісту дистанційного курсу для підвищення кваліфікації вчителів початкової школи та примірних технічних вимог до нього» [7] представлено структуру і зміст 60-годинного навчального курсу, що складається з 12-ти тематичних модулів. 5-годинний модуль № 9 «Сучасні технології навчання у початковій школі» присвячено вивченню технології розвитку критичного мислення, інтерактивної технології, теорії розв'язання винахідницьких завдань і проектної технології. У «Типових освітніх програмах організації і проведення закладами післядипломної педагогічної освіти підвищення кваліфікації вчителів іноземних мов (англійської, німецької і французької), які навчатимуть учнів перших класів у 2018/2019 навчальному році» [10], з-поміж інших завдань називається розвиток в учнів умінь 21-го століття; цей аспект виокремлено в тему, якій відводиться 2 навчальні години із 24-годинного курсу. Зрозуміло, що для практичного оволодіння технологією проектного навчання ІМіК учнів різних вікових категорій цього явно недостатньо.

Отже, методичної підготовки з набуття необхідної професійної компетентності, у якій практично відсутні умови для повноцінного формування проектної компетентності вчителя, уже недостатньо. Така підготовка не відповідає сучасним стандартам освітньої діяльності педагога в умовах прискореної модернізації змісту освіти та методів навчання, не забезпечує працюючим та майбутнім учителям можливості опанувати і практично використовувати новітню проектну технологію і «створювати та впроваджувати нові зміст освіти і методики (технології) навчання», «прищеплювати інноваційність як спосіб мислення та ключовий інструмент лідерства в умовах державно-громадського партнерства, сприйняття глобалізації освітніх процесів та конкурентності як обов'язкових умов розвитку системи педагогічної освіти» [8].

Таким чином, аналіз стану розробленості наукової проблеми формування проектної компетентності майбутнього вчителя ІМіК, а також наявності методик підготовки майбутніх учителів до впровадження проектного навчання ІМіК

засвідчив, що попри наявні праці з теорії і практики використання проектної технології в навчанні ІМіК та формування педагогічної проектної компетентності, науково-практичні дослідження, у яких би концептуально вивчався *методичний аспект* професійної підготовки майбутнього вчителя ІМіК до організації проектної діяльності школярів, відсутні.

Отже, *чинниками, що зумовлюють актуальність дослідження проблеми формування проектної компетентності майбутніх учителів ІМіК у контексті нової освітньої парадигми*, є такі:

1. Дисбаланс між запитами українського суспільства на висококваліфікованих учителів, здатних формувати іншомовну проектну компетентність школярів, перспективами його розвитку, глобальними технологічними змінами, а також готовністю педагогічних працівників до сприйняття і реалізації освітніх реформ в Україні [21] та нинішньою недосконалою системою професійно-методичної підготовки вчителів ІМіК.
2. Відсутність цілеспрямованої, системної професійно-методичної підготовки майбутніх учителів ІМіК до організації проектної діяльності учнів на уроках і в позакласний час.
3. Брак дисертацій та наукових монографій, присвячених теорії і практиці формування проектної компетентності майбутніх учителів ІМіК як складника їхньої професійно-методичної компетентності.

Визначені вище чинники свідчать про необхідність розроблення *науково обґрунтованої концепції формування проектної компетентності майбутніх учителів ІМіК як їхньої інтегративної професійно-методичної особистісної якості, що ґрунтується на готовності і здатності впроваджувати проектне навчання в закладі загальної середньої освіти, а саме: планувати, прогнозувати, організувати, реалізувати, координувати й аналізувати процес і результати навчальної іншомовної проектної діяльності школярів.*

Результати дослідження. У статті визначено ключові чинники, що зумовлюють необхідність негайного розв'язання проблеми формування в майбутніх учителів ІМіК проектної компетентності як важливого складника їхньої професійно-методичної компетентності, а саме: соціальне замовлення українського суспільства на вчителів, готових і здатних методично коректно організувати проектну діяльність учнів, відсутність системної професійно-методичної підготовки

майбутніх учителів ІМіК до організації проектної діяльності школярів, брак наукових праць з теорії та практики формування в майбутніх учителів ІМіК проектної компетентності.

Перспективи подальших розвідок полягають у розробленні науково-методичних засад формування в майбутніх учителів ІМіК проектної компетентності, зокрема концепції та методики формування проектної компетентності майбутніх учителів англійської мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гейхман Л. К. Проектная и коммуникативная компетентности как интегральные результаты проектного обучения иностранному языку / Л. К. Гейхман, Л. А. Теплоухова // Вестник ЮрГУ. Серия «Лингвистика». – 2010. – Вып. 1. – С. 67–71.
2. Гуляниц С. Б. Формирование проектной компетенции учителя иностранного языка в вузе : автореф. дисс. ... на соискание учен. степени канд. пед. наук : 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / С. Б. Гуляниц. – М., 2013. – 26 с.
3. Иванова Л. В. Педагогические условия развития проектной компетентности учителя в системе повышения квалификации : автореф. дисс. ... на соискание учен. степени канд. пед. наук : 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Л. В. Иванова. – Орел, 2015. – 23 с.
4. Коряковцева Н. Ф. Теория обучения иностранным языкам : продуктивные образовательные технологии : [учеб. пособ.] для студ. лингв. фак. высш. учеб. заведений / Н. Ф. Коряковцева. – М. : Изд. центр «Академия», 2010. – 192 с.
5. Лист Міністерства освіти і науки України від 03 липня 2018 року № 1/9-415 «Щодо вивчення у закладах загальної середньої освіти навчальних предметів у 2018/2019 навчальному році» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kyiv-oblosvita.gov.ua/normativno-pravova-baza/mon>.
6. Модельна навчальна програма для 1-го класу та навчально-методичні матеріали / Автор. колектив під керівн. Р. Б. Шияна. – Львів : Центр освітньої політики, 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nus.mastak.org.ua/overview.html>.
7. Наказ Міністерства освіти і науки України № 1093 від 11 жовтня 2018 року «Про затвердження змісту дистанційного курсу для підвищення кваліфікації вчителів початкової школи та примірних технічних вимог до нього» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-zmistu-distancijnogo-kursu-dlya-pidvishennya-kvalifikaciyi-vchiteliv-pochatkovoyi-shkoli-ta-primirnih-tehnicnih-vimog-do-nogo>.
8. Наказ Міністерства освіти і науки України № 776 від 17 березня 2018 року «Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5b7/bb2/dcc/5b7bb2dcc424a809787929.pdf>.

9. Наказ Міністерства освіти і науки України № 923 від 20 серпня 2018 року «Про затвердження методичних рекомендацій щодо адаптаційного періоду для учнів першого класу у Новій українській школі» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/1-klas-nysh/nmo-923-nakaz.pdf>.
10. Наказ Міністерства освіти і науки України № 208 від 27 лютого 2018 року «Про організацію та проведення підготовки вчителів іноземних мов, які навчатимуть учнів перших класів у 2018/2019 навчальному році, закладами післядипломної педагогічної освіти до викладання іноземних мов (англійської, німецької та французької) відповідно до Концепції «Нова українська школа» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nus.org.ua/wp-content/uploads/2018/03/pro-organizatsiyu-ta-provedennya-pidgot-ilojepdf-compressed.pdf>.
11. Нова типова програма «Методика навчання англійської мови» для майбутніх учителів // Спільний проект Британської Ради в Україні та Міністерства освіти і науки України «Шкільний вчитель нового покоління» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ngschoolteacher.wixsite.com/ngscht/core-curriculum-1>.
12. Нова українська школа : поради для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.
13. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования : [учеб. пособ.] для студ. высш. учеб. заведений / [Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева, А. Е. Петров]; под ред. Е. С. Полат. – [3-е изд., испр. и доп.]. – М. : Изд. центр «Академия», 2008. – 272 с.
14. Организация проектной деятельности в образовательном учреждении / Сост. С. Г. Щербакова. – Волгоград : ИТД «Корифей», 2007. – 96 с.
15. Пахомова Н. Ю. Метод учебного проекта в образовательном учреждении : [пособ.] для учителей и студ. пед. вузов / Н. Ю. Пахомова. – [5-е изд., испр. и доп.]. – М. : АРКТИ, 2011. – 107 с.
16. Пахомова Н. Ю. Подготовка учителя к проектному обучению учащихся / Н. Ю. Пахомова // Общероссийская научно-практическая конференция «Технологическая составляющая профессионализма учителя проектного обучения (03.04.2012 г.) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://community.edu-project.org/peds/seminars/3-04-2012.htm>.
17. Пахомова Н. Ю. Проектное обучение – что это? / Н. Ю. Пахомова // Методист. – 2004. – № 1. – С. 39–46.
18. Полат Е. С. Метод проектов на уроках иностранного языка / Е. С. Полат // Иностранные языки в школе. – 2000. – № 2. – С. 3–10.
19. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/prozatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>.
20. Проект програми незалежного тестування для вчителів початкової школи закладів загальної середньої освіти // Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proporonye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proekt-programi-nezalezhnogo-testuvannya-dlya-vchiteliv-pochatkovoyi-shkoli-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>.
21. Результати онлайн-опитування «Реформування освіти зсередини : точка зору представників освітянського середовища» // Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://imzo.gov.ua/diyalnist/naukova-robita/onlajn-opytuvannya-reformuvannya-osvityzseredyny-tochka-zoru-predstavnykiv-osvityanskoho-seredovyscha>.
22. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/249613934>.
23. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии : [учеб. пособ.] / Г. К. Селевко. – М. : Народное образование, 1998. – 256 с.
24. Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти / Укл. О. Я. Савченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>.
25. Типова освітня програма початкової освіти / Укл. Р. Б. Шиян [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>.
26. Шамова Т. И. Управление образовательными системами : [учеб. пособ.] для студ. высш. учеб. заведений / Т. И. Шамова, Т. М. Давыденко, Г. Н. Шибанова; [под. ред. Т. И. Шамовой]. – [4-е изд., стер.]. – М. : Изд. центр «Академия», 2007. – 384 с.
27. Як навчатимуть вчителів іноземних мов, які викладають у перших класах // Нова українська школа [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nus.org.ua/articles/yak-navchatymut-vchyteliv-inozemnyh-mov-yaki-vykladatymut-u-pershyh-klasah>.
28. 21st century skills framework // Buck Institute for Education [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.bie.org/object/document/21st_century_buck_institute_for_education_skills_framework.
29. Bell S. Project-based learning for the 21st century : skills for the future / S. Bell // The Clearing House. – 2010. – Vol. 83. – No. 2. – P. 39–43.
30. Common European framework of reference for languages : learning, teaching, assessment. Companion volume with new descriptors. – Strasbourg : Council of Europe, 2018. – 235 p.
31. European portfolio for student teachers of languages : a reflection tool for language teacher education / D. Newby, R. Allan, Anne-Brit. Fenner, B. Jones, H. Komorowska, K. Soghikyan. – Strasbourg : Council of Europe, 2007. – 92 p.
32. European profile for language teacher education : a frame of reference / M. Kelly, M. Grenfel. – Southampton : University of Southampton, 2004. – 47 p.
33. Framework for 21st century learning // P21 – Partnership for 21st century learning [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.p21.org/our-work/p21-framework>.

34. Luna Scott C. The futures of learning 3 : what kind of pedagogies for the 21st century? / C. Luna Scott // Education Research and Foresight Working Papers Series. – 2015. – No. 15. – P. 1–21.
35. Pedagogical constitution of Europe // Association of rectors of pedagogical universities in Europe // Interdisciplinary Studies of Complex Systems. – 2016. – No. 16. – P. 5–11.
36. Preparing 21st century students for a global society : an educator's guide to the "Four Cs" // National Education Association [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nea.org/assets/docs/A-Guide-to-Four-Cs.pdf>.
37. Research summary on the benefits of PBL : PBL and 21st century competencies // Buck Institute for Education [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bie.org/object/document/research_summary_on_the_benefits_of_pbl.
38. Ross D. What we know about the 4Cs / D. Ross // P21 – Partnership for 21st century learning [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.p21.org/news-events/p21blog/2293-what-we-know-about-the-4cs>.
39. The Eaquals teacher training and development framework (2016) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.eaquals.org/our-expertise/teacher-development/the-eaquals-framework-for-teacher-training-and-development>.
40. Using project-based learning to teach 21st century skills : findings from a statewide initiative / [J. Ravitz, N. Hixon, M. English, J. Megendoller] // Annual meetings of the American Educational Research Association (Vancouver, BC, 12 April 2012) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/258188193_Using_project_based_learning_to_teach_21st_century_skills_Findings_from_a_statewide_initiative_Jason_Ravitz_Buck_Institute_for_Education.
41. What are the 4 C's of 21st century skills? // Applied Educational Systems [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.aeseducation.com/careercenter21/what-are-the-4-cs-of-21st-century-skills>.
5. Lyst Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 03 lypnia 2018 roku № 1/9-415 «Schodo vyvchennia u zakladakh zahal'noi seredn'oi osvity navchal'nykh predmetiv u 2018/2019 navchal'nomu rotsi» [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://kyiv-oblosvita.gov.ua/normativno-pravova-baza/mon>.
6. Model'na navchal'na prohrama dlja 1-ho klasu ta navchal'no-metodychni materialy / Avtor. kolektyv pid kerivn. R. B. Shyiana. – L'viv : Tsentrv osvity i nauky, 2018 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://nus.mastak.org.ua/overview.html>.
7. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy № 1093 vid 11 zhovtnia 2018 roku «Pro zatverdzhennia zmistu dystantsijnoho kursu dlja pidvyschennia kvalifikatsii vchyteliv pochatkovoї shkoly ta prymirnykh tekhnichnykh vymoh do n'oho» [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-zmistu-dystantsijnogo-kursu-dlja-pidvishennya-kvalifikaciyi-vchyteliv-pochatkovoyi-shkoli-ta-primirnih-tehnichnih-vimog-do-nogo>.
8. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy № 776 vid 17 bereznia 2018 roku «Pro zatverdzhennia Kontseptsii rozvytku pedahohichnoi osvity» [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5b7/bb2/dcc/5b7bb2dcc424a809787929.pdf>.
9. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy № 923 vid 20 serpnia 2018 roku «Pro zatverdzhennia metodychnykh rekomendatsij schodo adaptatsijnoho periodu dlja uchniv pershoho klasu u Novij ukrains'kij shkoli» [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/1-klas-nysh/nmo-923-nakaz.pdf>.
10. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy № 208 vid 27 liutoho 2018 roku «Pro orhanizatsiiu ta provedennia pidhotovky vchyteliv inozemnykh mov, iaki navchatymut' uchniv pershykh klasiv u 2018/2019 navchal'nomu rotsi, zakladamy pisliadyplomnoi pedahohichnoi osvity do vykladannia inozemnykh mov (anhlijs'koi, nimets'koi ta frantsuz'koi) vidpovidno do Kontseptsii «Nova ukrains'ka shkola» [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://nus.org.ua/wp-content/uploads/2018/03/pro-organizatsiyu-ta-provedennya-pidgot-ilovepdf-compressed.pdf>.
11. Nova typova prohrama «Metodyka navchannia anhlijs'koi movy» dlja majbutnykh uchyteliv // Spil'nyj proekt Brytans'koi Rady v Ukraini ta Ministerstva osvity i nauky Ukrainy «Shkil'nyj vchytel' novoho pokolinnia» [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://ngschoolteacher.wixsite.com/ngscht/core-curriculum-1>.
12. Nova ukrains'ka shkola : poradnyk dlja vchytelia / Pid zah. red. Bibik N. M. – K. : TOV «Vydavnychyj dim «Pleiady», 2017. – 206 s.
13. Novye pedagogicheskie i informacionnye tehnologii v sisteme obrazovaniya : [ucheb. posob.] dlja stud. vyssh. ucheb. zavedenij / [E. S. Polat, M. Ju. Buharkina, M. V. Moiseeva, A. E. Petrov]; pod red. E. S. Polat. – [3-e izd., ispr. i dop.]. – M. : Izd. centr «Akademija», 2008. – 272 s.
14. Organizacija proektnoj dejatel'nosti v obrazovatel'nom uchrezhdenii / Sost. S. G. Shherbakova. – Volgograd : ITD «Korifej», 2007. – 96 s.
15. Pahomova N. Ju. Metod uchebnogo proekta v obrazovatel'nom uchrezhdenii : [posob.] dlja uchitelej i stud.

REFERENCES

1. Gejkhman L. K. Proektnaja i kommunikativnaja kompetentnosti kak integral'nye rezul'taty proektnogo obuchenija inostrannomu jazyku / L. K. Gejkhman, L. A. Teplouhova // Vestnik JurGU. Serija «Lingvistika». – 2010. – Vyp. 1. – S. 67–71.
2. Gulijanc S. B. Formirovanie proektnoj kompetencii uchitelja inostrannogo jazyka v vuze : avtoref. diss. ... na soiskanie uchen. stepeni kand. ped. nauk : 13.00.08 «Teorija i metodika professional'nogo obrazovaniya» / S. B. Gulijanc. – M., 2013. – 26 s.
3. Ivanova L. V. Pedagogicheskie uslovija razvitija proektnoj kompetentnosti uchitelja v sisteme povysenija kvalifikacii : avtoref. diss. ... na soiskanie uchen. stepeni kand. ped. nauk : 13.00.08 «Teorija i metodika professional'nogo obrazovaniya» / L. V. Ivanova. – Orel, 2015. – 23 s.
4. Korjakovceva N. F. Teorija obuchenija inostrannym jazykam : produktivnye obrazovatel'nye tehnologii : [ucheb. posob.] dlja stud. lingv. fak. vyssh. ucheb. zavedenij / N. F. Korjakovceva. – M. : Izd. centr «Akademija», 2010. – 192 s.

- ped. vuzov / N. Ju. Pahomova. – [5-e izd., ispr. i dop.]. – M. : ARKTI, 2011. – 107 s.
16. Pahomova N. Ju. Podgotovka uchitelja k proektnomu obucheniju uchashhihsja / N. Ju. Pahomova // Obshherossijskaja nauchno-prakticheskaja konferencija «Tehnologicheskaja sostavljajushhaja professionalizma uchitelja proektnogo obuchenija (03.04.2012 g.) [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupa: <http://community.edu-project.org/peds/seminars/3-04-2012.htm>.
  17. Pahomova N. Ju. Proektnoe obuchenie – chto eto? / N. Ju. Pahomova // Metodist. – 2004. – № 1. – S. 39–46.
  18. Polat E. S. Metod proektov na urokah inostrannogo jazyka / E. S. Polat // Inostrannye jazyki v shkole. – 2000. – № 2. – S. 3–10.
  19. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21 liutoho 2018 r. № 87 «Pro zatverdzhennia Derzhavnoho standartu pochatkovoï osvity» [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>.
  20. Proekt prohramy nezalezhnogo testuvannia dlja vchyteliv pochatkovoï shkoly zakladiv zahal'noi seredn'oi osvity / Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://imzo.gov.ua/diyalnist/naukova-robota/onlajn-opytuvannya-reformuvannya-osvity-zserediny-tochka-zoru-predstavnykiv-osvityanskoho-seredovyscha>.
  21. Rezul'taty onlajn-opytuvannia «Reformuvannia osvity zserediny : tochka zoru predstavnykiv osvityanskoho seredovyscha» // Derzhavna naukova ustanova «Instytut modernizatsii zmistu osvity» [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://imzo.gov.ua/diyalnist/naukova-robota/onlajn-opytuvannya-reformuvannya-osvity-zserediny-tochka-zoru-predstavnykiv-osvityanskoho-seredovyscha>.
  22. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 14 hrudnia 2016 r. № 988-r «Pro skhvalennia Kontseptsii realizatsii derzhavnoi polityky u sferi reformuvannia zahal'noi seredn'oi osvity «Nova ukrains'ka shkola» na period do 2029 roku» [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249613934>.
  23. Selevko G. K. Sovremennye obrazovatel'nye tehnologii : [ucheb. posob.] / G. K. Selevko. – M. : Narodnoe obrazovanie, 1998. – 256 s.
  24. Typova osvithnia prohrama dlja zakladiv zahal'noi seredn'oi osvity / Ukl. O. Ya. Savchenko [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>.
  25. Typova osvithnia prohrama pochatkovoï osvity / Ukl. R. B. Shyian [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>.
  26. Shamova T. I. Upravlenie obrazovatel'nymi sistemami : [ucheb. posob.] dlja stud. vyssh. ucheb. zavedenij / T. I. Shamova, T. M. Davydenko, G. N. Shibanova; [pod. red. T. I. Shamovoj]. – [4-e izd., ster.]. – M. : Izd. centr «Akademija», 2007. – 384 s.
  27. Yak navchatymut' vchyteliv inozemnykh mov, iaki vykladatymut' u pershykh klasakh // Nova ukrains'ka shkola [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://nus.org.ua/articles/yak-navchatymut-vchyteliv-inozemnyh-mov-yaki-vykladatymut-u-pershyh-klasah>.
  28. 21st century skills framework // Buck Institute for Education [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: https://www.bie.org/object/document/21st_century_skills_framework.
  29. Bell S. Project-based learning for the 21st century : skills for the future / S. Bell // The Clearing House. – 2010. – Vol. 83. – No. 2. – P. 39–43.
  30. Common European framework of reference for languages : learning, teaching, assessment. Companion volume with new descriptors. – Strasbourg : Council of Europe, 2018. – 235 p.
  31. European portfolio for student teachers of languages : a reflection tool for language teacher education / D. Newby, R. Allan, Anne-Brit. Fenner, B. Jones, H. Komorowska, K. Soghikyan. – Strasbourg : Council of Europe, 2007. – 92 p.
  32. European profile for language teacher education : a frame of reference / M. Kelly, M. Grenfel. – Southampton : University of Southampton, 2004. – 47 p.
  33. Framework for 21st century learning // P21 – Partnership for 21st century learning [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.p21.org/our-work/p21-framework>.
  34. Luna Scott C. The futures of learning 3 : what kind of pedagogies for the 21st century? / C. Luna Scott // Education Research and Foresight Working Papers Series. – 2015. – No. 15. – P. 1–21.
  35. Pedagogical constitution of Europe // Association of rectors of pedagogical universities in Europe // Interdisciplinary Studies of Complex Systems. – 2016. – No. 16. – P. 5–11.
  36. Preparing 21st century students for a global society : an educator's guide to the "Four Cs" // National Education Association [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.nea.org/assets/docs/A-Guide-to-Four-Cs.pdf>.
  37. Research summary on the benefits of PBL : PBL and 21st century competencies // Buck Institute for Education [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.bie.org/object/document/research_summary_on_the_benefits_of_pbl.
  38. Ross D. What we know about the 4Cs / D. Ross // P21 – Partnership for 21st century learning [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.p21.org/news-events/p21blog/2293-what-we-know-about-the-4cs>.
  39. The Eaquals teacher training and development framework (2016) [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.eaquals.org/our-expertise/teacher-development/the-eaquals-framework-for-teacher-training-and-development>.
  40. Using project-based learning to teach 21st century skills : findings from a statewide initiative / [J. Ravitz, N. Hixon, M. English, J. Megendoller] // Annual meetings of the American Educational Research Association (Vancouver, BC, 12 April 2012) [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: https://www.researchgate.net/publication/258188193_Using_project_based_learning_to_teach_21_st_century_skills_Findings_from_a_statewide_initiative_Jason_Ravitz_Buck_Institute_for_Education.
  41. What are the 4 C's of 21st century skills? // Applied Educational Systems [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.aeseducation.com/careercenter21/what-are-the-4-cs-of-21st-century-skills>.

Отримано 16.12.2018